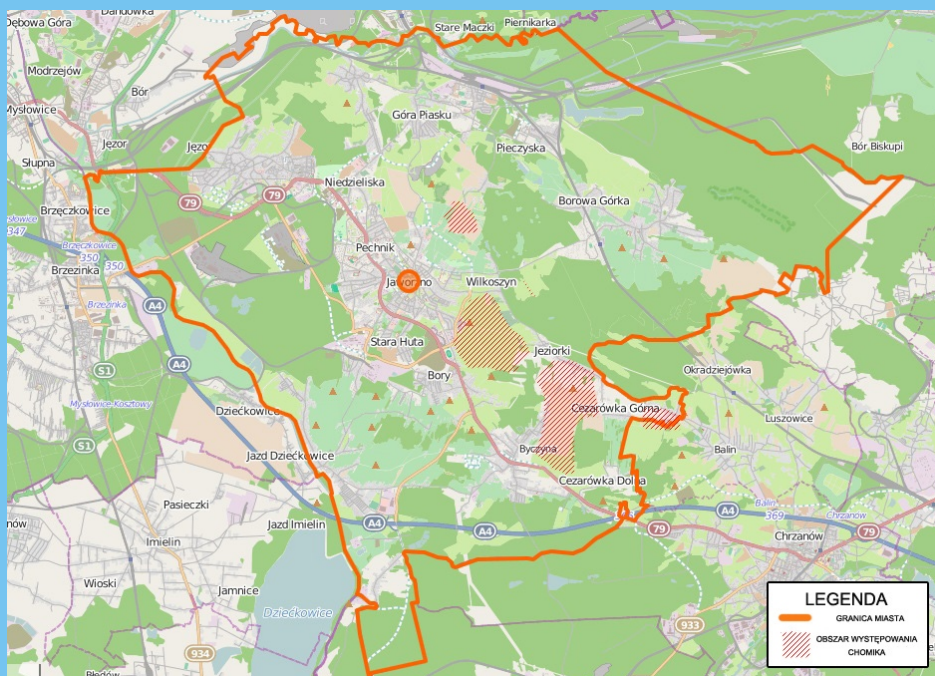

W 2014 roku przeprowadzono kompleksową inwentaryzację chomika europejskiego na obszarze miasta Jaworzna, jako pierwszy etap programu jego ochrony. Stwierdzono chomika w siedmiu rejonach miasta, w czterech jego obecność dotąd nie była rejestrowana.

Chomik europejski występuje w pasie pól uprawnych, przebiegającym z południowego-wschodu na północny-zachód miasta, oddzielającym tereny silnie zurbanizowane: Jeleń, śródmieście Jaworzna od Szczakowej i Ciężkowic. Występuje na terenie dzielnic: Jeziorz, Bieczyna, Cezarówka Górna oraz na polach przylegających do Góry Grodzisko, za cmentarzem w Wilkoszynie, w rejonie Dobrej oraz na nielicznych kilkuarowych polach Koźmina. Poza granicami miasta chomik europejski występuje tylko na polach Balina, które położone są bezpośrednio za granicami Jaworzna po obu stronach ulicy Jaworznickiej i dalej za Balinem wzdłuż drogi prowadzącej do Okradziejówki.

Tekst i zdjęcia: Joanna Ziomek, Urszula Eichert

Urząd Miejski w Jaworznie
Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa
ul. Grunwaldzka 33
43-600 Jaworzno

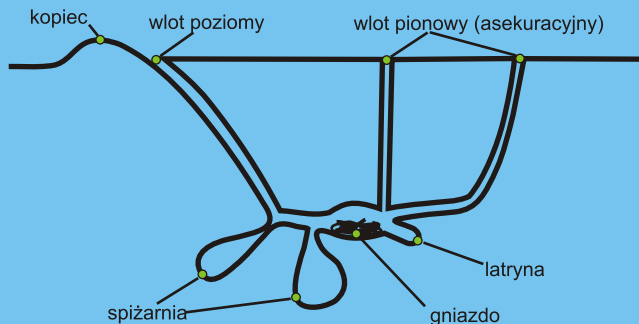
CHOMIK EUROPEJSKI

Energia natury

Chomik europejski *Cricetus cricetus* jest ssakiem należącym do rzędu gryzoni. Jest największym przedstawicielem podrodziny chomików palearktycznych o długości ciała od 30 do 70 mm oraz o masie ciała od 0,2 do maksymalnie 1 kg. Typowe ubarwienie przyjmuje odcienie od żółtobrunatnego do rudawego i czerwonego z jednolicie czarnym brzuchem. Włosy wokół pyska, na łapach i po bokach ciała są białe. Charakterystyczną cechą tego gatunku jest również obecność toreb policzkowych, w których przenosi pokarm do komór spichrzowych oraz krótki, owłosiony ogon.

Chomik europejski większą część życia spędza w norze pod ziemią. Nory chomików są bardzo różnorodne zarówno w strukturze zewnętrznej jak i wewnętrznej. Różnice w budowie nor zależne są od wielu czynników, między innymi takich jak wiek i płeć chomika, pora roku, rodzaj gleby, poziom wody gruntowej oraz przeznaczenia nory. Wewnętrzną strukturę nory tworzą: komora gniazdowa, spichlerze i latryny oraz łączące je korytarze. Na zewnątrz znajduje się kopiec utworzony z ziemi wyrzuconej z poziomu biegnącego korytarza oraz położony w różnej odległości od kopca wlot pionowy przebiegający korytarza asekuracyjnego (może ich być od 1 do kilku).

W diecie chomika europejskiego znajduje się zarówno pokarm roślinny jak i zwierzęcy. Udział poszczególnych typów pożywienia zależy od sezonu. Chomiki żywią się głównie ziarnami zbóż, ale zjadają również bezkręgowce czy jaja ptaków gniazdujących na ziemi. Zapasy dorosłych chomików wynoszą maksymalnie do 30 kg. Chomik wykazuje chronotyp całodobowy, a dzienna aktywność występuje przez cały okres aktywności sezonowej. Aktywność dobową jest charakterystyczna dla płci i kategorii wiekowych. Gryzoń ten jest gatunkiem samotniczym, poligamicznym. Długość sezonu rozrodczego jest zależna od regionu geograficznego i maksymalnie może trwać od początku marca do września. Chomik ma zazwyczaj dwa lub trzy mioty w roku, choć obecnie podaje się w wielu regionach spadek ich liczby do 1 lub 2.

Chomik europejski jest gatunkiem, który zapada w hibernację w okresie od przełomu września/października do końca marca lub początku kwietnia w zależności od położenia geograficznego, warunków pogodowych oraz czynników związanych z wiekiem i płcią poszczególnych osobników.

Zapadanie w hibernację jest zsynchronizowane z fotoperiodem i kontrolowane przez czynniki wewnętrzne, wybudzenie powodowane jest przez wewnętrzny zegar związany z sezonowym rozwojem gonad zsynchronizowanym z początkiem sezonu rozrodczego. Do hibernacji chomik przygotowuje się kumulując rezerwy tłuszczowe w ciele oraz gromadząc zapasy pokarmu na zimę w komorach spichrzowych i zabezpieczając komorę mieszkalną przed wilgocią. Temperatura ciała chomików w okresie snu zimowego jest skorelowana z temperaturą otoczenia i wynosi około 6°C. Długość życia chomika europejskiego w naturze wynosi ok. 4 lata, natomiast maksymalnie ten gryzoń może dożyć 10 lat. Chomik europejski ma wielu naturalnych wrogów. Polują na niego zarówno ssaki jak i ptaki drapieżne. Do tej listy dołączyć można gatunki zabijające młode osobniki takie jak: kruki, gawrony, czaple siwe, bociany białe. Zagrożeniem dla chomika są również walęsające się psy i koty, w szczególności na polach zlokalizowanych blisko zabudowań.

Chomik europejski od 1995 roku został objęty w Polsce ochroną. Zgodnie z Ustawą o Ochronie Przyrody z 2004 roku jest objęty ścisłą ochroną gatunkową z zaznaczeniem, że wymaga ochrony czynnej. Chroni go również prawo międzynarodowe. Został wprowadzony do załącznika II Konwencji Berneńskiej i załącznika IV Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej. Unia nakłada na państwa członkowskie obowiązek podjęcia działań zakazujących pogarszania stanu lub niszczenia terenów rozrodu lub odpoczynku.

